

Изразените в изданието становища са на авторите и не изразяват непременно мнението на подкрепящите организации.

ПОЛЕЗНИ СЪВЕТИ

- Поставете си двойнотарилен електромер, за да може да се възползвате от по-ниската цена на нощната енергия! Използването на нощна електроенергия чувствително намалява разходите;
- Хладилникът трябва редовно да се размразява. Образуваният лед възпрепятства отдаването на студ. Всеки 1 см. лед увеличава разходите за електроенергия с до 75%.
- Терморегулаторът на бойлера задължително трябва да бъде в изправност - през лятото температурата на водата може да се регулира на 50-60°, а през зимата - на 70-80° C;
- Препоръчително е телевизорът да се изключва и от контакта! В режим Stand-by един цветен телевизор изразходва 73 kWh годишно
- Фурната не трябва да се отваря често - всяко отваряне намалява температурата с около 25° C;
- Готварската печка не трябва да стои близо до хладилника при липса на друга възможност трябва да се изолират с топлоизолационен материал или метален лист;

ЕТИКЕТИРАНЕ НА БИТОВИ УРЕДИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА КОНСУМАЦИЯТА НА ЕНЕРГИЯ И ДРУГИ РЕСУРСИ

Издание на
Българска национална асоциация на потребителите
София 1000, Ул. 11 Август, №10
тел. 02/ 989 01 06
факс: 02/ 989 01 07
e-mail: bnap@bnap.org

www.bnap.org

Разпространява се безплатно!

Издава се с подкрепата на Фондация "ЕкоОбщност",
Министерството на околната среда на Люксембург, EBL

ЗАЩО ПЕСТЕНЕТО НА ЕНЕРГИЯ Е ВАЖНО?

Енергията е скъп продукт и, колкото повече енергия употребява човек, толкова повече пари трябва да плаща. В глобален план цената на енергията трайно се повишава, защото нейните основни източници постепенно се изчерпват. Един ден ще свършат и нефтът, и природният газ, и въглищата. Не можем да оставим на бъдещите поколения земята във вид на пустиня. Дължни да им осигурим условия да живеят поне толкова добре, колкото добре живеем сега. Търсено то на алтернативни и възстановими източници на енергия не става толкова бързо, колкото ни се иска. Затова, за да осигурим на учените повече време за търсене на други източници на енергия, днес ние трябва да я пестим.

Енергийната ефективност в България е изключително ниска. Нашата промишленост беше изградена по съветски образец, с енергоемки технологии и инсталации. Проблем с енергоспестяването преди 1989г. не съществуваше поради ниските цени на енергоизточниците, доставяни от Съветския съюз. При новите условия енергийната ефективност е без алтернатива. Ето някои факти за енергопроизводството и енергопотреблението у нас:

България е бедна на енергоресурси и над 70 % от тях се внасят.

Разходът на енергия за единица произведен брутен вътрешен продукт е 2,5-5 пъти по-голям от този в развитите страни.

Инвестициите в енергийния сектор в последните 45-50 години съставляват близо 30 % от всички инвестиции в индустрията, почти изцяло вложени за екстензивно развитие, а не и за повишаване на ефективността му.

Средствата, вложени за спестяване на единица енергия, са 2-3 пъти по-ефективни спрямо тези, вложени за производството на спестената единица енергия, а срокът за откупуването на първите инвестиции е не повече от 2 години.

България е на едно от първите места в Европа по замърсеност на околната среда, дължаща се най-вече на прекалено големия разход на енергия за единица брутен вътрешен продукт. Спестената 1 kWh електроенергия означава спестено 330g условно гориво и респ. спестено замърсяване от неговото изгаряне.

Инсталираните мощности в течовете на НЕК са с почти изчерпан ресурс, с високи експлоатационни разходи.

Какво печелим, ако повишаме ефективността си:

- . Намаляваме разходите за топло- и електроенергия.
- . Намаляваме замърсяването на околната среда.
- . Българската индустрия повишава конкурентоспособността си, чрез намаляване на себестойността на продукцията.

Чрез енергоспестяване, постигнато благодарение на конструктивно и технологично обновяване на производствените мощности от една страна и по-доброто енергоспестовно потребителско поведение може да се реализира икономия на енергия, която е еквивалентна на поставянето на нови енергийни мощности от около 3500 Mw. Това е повече от сума на капацитета на спрените реактори в АЕЦ, постигнат със значително по-малки средства от тези, с които могат да се построят заместващи нови мощности. Също така замърсяването на околната среда се намалява с пропорционално на спестената енергия, без необходимост от допълнителни средства.

Предизвикателствата

Все още битува схващането, че енергийната ефективност е проблем само на енергетиците и компаниите от енергопроизводството. Това е в голяма степен неправилно, защото производителят винаги е заинтересован стоката му да се изразходва в най-големи количества, за да произвежда повече.

Все още съществува инертност и известна незаинтересованост на тези, които трябва да провеждат политиката на енергоефективност.

Осведомеността на потребителите за ефекта от енергоспестяването е ниска.

Необходимостта от разумно и отговорно поведение на потребителите е отдавна осъзната в развитите страни. Усилията на неправителствените организации и на държавата в тази насока намират израз в редица информационни кампании, чиято цел е не само да дадат съвети за правилно пазарно поведение, но и да поставят на вниманието на хората различните екологични и социални проблеми, свързани с потреблението. Един от тези проблеми е необходимостта от ограничаване на вредното въздействие на човешката дейност върху околната среда и в частност, намаляването на вредните емисии. Една съществена част от тях се отделят при работата на предприятията в енергийния сектор. Поради тази причина в Европейския съюз се пропагандира и настърчава използването на уреди с висока степен на енергийна ефективност.

За да улесни потребителите при избора на енергийноефективни уреди и да изключи злоупотребите от страна на търговците, Европейският съюз въведе стриктни изисквания за етикетирани на най-масово използвани в домакинствата електроуреди по отношения на консумацията на енергия и други ресурси.

Като бъдещ член на ЕС, България приведе своето законодателство в съответствие с европейските изисквания, като от 2004г. познатото на страните от ЕС енергийно етикетиране е задължително и у нас.

Битови уреди, подлежащи на етикетиране за енергоконсумация

На специално етикетиране по отношение на консумацията на енергия и други ресурси чрез *етикети и информационни листове* подлежат следните битови уреди, дори и в случаите, когато същите се продават за недомакински цели:

- домашни хладилници, замразители, уреди за съхраняване на замразени храни, както и комбинации между тях;
- перални машини;
- барабанни сушилни машини;
- комбинирани перални/сушилни машини;
- миялни машини;
- лампи, захранвани директно от електрическата мрежа;
- въздушни климатизатори;
- електрически фурни.

Списък на битовите уреди, чието етикетиране за консумация на енергия не е задължително

Поставянето на специален етикет и информационен лист за консумацията на енергия и други ресурси не е задължителен при следните битови уреди

- модели битови уреди, чието производство е преустановено, преди 01. 09. 2004г.;
- битови уреди втора употреба;
- битови уреди, които могат да използват други източници на енергия;
- битови перални машини без възможност за центрофугиране;
- битови перални машини с отделни отделения за пране и центрофугиране (с двойни вани);
- лампи със светлинен поток, по-голям от 6500 лумена;
- лампи с входна мощност, по-малка от 4 вата;
- рефлекторни лампи;
- климатизатори с хладилна мощност, по-голяма от 12 kW;
- климатизатори, работещи на принципа въздух-вода и вода-вода;

Кой е длъжен да етикетира

Задължени да снабдят битовите уреди с етикет за консумацията на енергия и с информационен лист са производителите, а когато уредите са от внос вносителите. Тези лица са длъжни да осигурят необходимите етикети и информационни листа и да ги предадат на търговците. Освен това, производителите и вносителите са длъжни да поддържат технически досиета с достатъчен обем информация и техническа документация, които да позволяват проверка на достоверността на съдържащата се в етикета и информационния лист информация.

Търговците от своя страна са длъжни да предлагат на потребителите битови уреди етикетирани с етикет и снабдени с информационен лист за консумация на енергия.

Внимание!

Потребителят трябва да получи битовия уред снабден с етикет и информационен лист.

Основното предназначение на етикета е да ориентира потребителя при избора на продукта. Затова той трябва да е поставен така, че потребителят да може да се запознае с него в самия търговски обект, преди покупката.

Основното предназначение на информационния лист е да даде възможност на потребителя да следи за консумацията на енергия на уреда по време на неговата експлоатация. Затова той трябва да бъде приложен към уреда и да се предаде на потребителя в момента на доставката.

Специфични изисквания при предлагане на битови уреди без излагането им пред потребителя

Когато битови уреди са предложени за продажба, наемане или продажба на изплащане чрез пощенски запис, каталог или по друг начин, изключващ излагане на уреда пред потребителя, търговците са длъжни да предоставят на потребителя информацията от етикета и информационния лист на уредите преди сключването на договора. В тези случаи печатните материали, чрез които се извършват предложенията за продажба, отдаване под наем или продажба на изплащане, като писмени оферти, каталог за поръчки по пощата, реклама по Интернет или други електронни медиа, не са освободени от задължението да предоставят информация на потребителите.

Общи изисквания към етикета за консумация на енергия

Етикетът за консумация на енергия и други ресурси трябва да отговаря на следните общи изисквания:

- . да бъде на български език;
- . да бъде поставен на видно за потребителите място върху стоката или нейната опаковка.

Когато битови уреди се представят на потребителите на открит щанд, в шоу руум или по друг начин, който позволява директен досег с продукта, етикетът за консумация на енергия трябва да бъде поставен на видно за потребителите място върху уреда или на табела в близост до него.

Общи изисквания към информационния лист за консумация на енергия

Информационният лист за консумация на енергия е част от съдържанието на техническата документация и информационните материали, съпътстваща уреда.

Информационният лист се прилага от търговеца към уреда и по този начин в момента на предаване на продукта, се получава от потребителя.

Специфични изисквания към етикета и информационния лист за консумация на енергия на различни видове уреди

Хладилни уреди

Хладилните уреди се разпределят на следните категории:

Вид на хладилния уред	Температура на най-студеното отделение
1. Хладилник без отделение за ниска температура	>-6°C
2. Хладилник/охладител с отделение за 5 °C и/или 10 °C	>-6°C
3. Хладилник с отделение за ниска температура, без звезда	>-6°C
4. Хладилник с отделение за ниска температура (*)	-6°C
5. Хладилник с отделение за ниска температура (**)	-12°C
6. Хладилник с отделение за ниска температура (***)	-18°C
7. Хладилник/замразител и уред за съхраняване на замразени хранителни продукти с отделение за ниска температура *(***)	-18°C
8. Замразител и уред за съхраняване на замразени хранителни продукти тип "шкаф"	-18°C
9. Замразител и уред за съхраняване на замразени хранителни продукти тип "ракла"	-18°C
10.Хладилник/замразител и уред за съхраняване на замразени	-18°C

Етикетът на хладилник има следното графично изображение:

Информационният лист съдържа информацията посочена в етикета, като към нея се добавя и информация за:

- Вид на хладилния уред - съгласно таблицата на предишната страница.
- Копие на знак за екомаркировка (ако уредът има такъв).
- Текст "без скрежообразуване" може да бъде включен в информационния лист.
- Време за допустимо повишаване на температурата, изразено като "Изключването на захранването е безопасно до X часа".
- Замразителна мощност в килограми за 24 h, определена в съответствие с изискванията на български стандарти, въвеждащи хармонизирани европейски стандарти.
- Климатичен клас. Когато уредът е с "умерен" климатичен клас, съответното означение може да бъде пропуснато.
- Ако моделът е произведен за "вграждане", това трябва да се отбележи.

Етикетът на пералната машина има следното графично

Производител, вносител, ако стоката е от внос (наименование, търговска марка).

Идентификационен номер на модела.

Клас на енергийна ефективност на уреда.

Знак за екомаркировка, ако уредът е получил такъв

Консумация на енергия в kWh за цикъл, използвайки стандартен 60°C цикъл за памук

Клас на изпиране

Клас на ефективност на сушение

Максимална скорост на центрофугиране, постигната за стандартен 60°C цикъл за памук

Вместимост на уреда за стандартен 60°C цикъл за памук

Консумация на вода за цикъл на пране, използвайки стандартен 60°C цикъл за памук

Ниво на шума

Информационният лист съдържа информацията посочена в етикета, като към нея се добавя и информация за:

- Копие на знак за екомаркировката (ако уредът има такъв).
- При отбележване на клас на ефективност на сушение, в информационния лист се поставя и заявлението:

"Внимание, ако Вие използвате сушилня с центрофуга! Избирайки перална машина с A-клас центрофугиране вместо G-клас центрофугиране, Вие ще намалите наполовина разходите си за сушение с центрофугиране. Сушенето на дрехи с центрофугиране обикновено използва повече енергия отколкото прането им."

- Ефективност на извлечение на водата, изразена като "Вода, оставаща след центрофугиране . . . %" (като отношение на сухото пране към теглото на прането след центрофугиране).
- Програмно време за стандартен 60 °C цикъл за памук.
- Средната годишна консумация на енергия и вода. Изразява се като "Годишна консумация за 4-членно домакинство (200 стандартни 60 °C цикъла за памук)".

Етикетът на сушилната машина има следното графично изображение:

Производител, вносител, ако стоката е от внос (наименование, търговска марка).

Идентификационен номер на модела.

Клас на енергийна ефективност на уреда.

Знак за екомаркировка, ако уредът е получил такъв знак

Консумация на енергия в kWh за цикъл (за "сух памук")

Обявена вместимост за памук в kg

Тип на уреда - с въздушно отвеждане или кондензиране

Ниво на шума по време на циклите на пране и центрофугиране

Информационният лист съдържа информацията посочена в етикета, като към нея се добавя и информация за:

- Копие на знак за екомаркировката (ако уредът има такъв).
- Консумация на вода, определена за цикъл от програмата "сух памук", ако е възможно.
- Време за сушение, определено за цикъл от програмата "сух памук".
- Средна годишна консумация на енергия (и на вода, ако е възможно), основана на използването на програми за сушенето на 150 kg пране при режим "сух памук", плюс 280 kg пране при режим "изсушен за гладене памук", плюс 150 kg пране при режим "лесноподдържан текстил". Това се изразява като "Годишна консумация за 4-членно домакинство при нормално използване на сушилната".
- Ниво на шума, изльчван от тях във въздуха

Етикетът на перална-сушилна има следното графично изображение:

Производител, вносител, ако стоката е от внос (наименование, търговска марка).

Идентификационен номер на модела.

Клас на енергийна ефективност на уреда.

Знак за екомаркировка, ако уредът е получил такъв знак

Консумация на енергия в kWh за цялостно завършен цикъл (пране, центрофугиране и сушение), използвайки стандартен 60 °C цикъл за памук

Консумация на енергия в kWh за цикъл пране (само пране и центрофугиране)

Клас на изпиране.

Максимална скорост на центрофугиране

Вместимост (в kg) на уреда за стандартен 60 °C цикъл (без сушение)

Вместимост (в kg) на уреда за цикъл (сушение "сух памук")

Консумация на вода в литри за цялостно завършен цикъл (пране, центрофугиране и сушение)

Ниво на шума

Информационният лист съдържа информацията посочена в етикета, като към нея се добавя и информация за:

- Копие на знак за екомаркировката (ако уредът има такъв).
- Консумация на енергия само за пране и центрофугиране в kWh за цикъл на пране (само пране и центрофугиране), използвайки стандартен 60 °C цикъл за памук.
- Ефективност на извличане на вода за стандартен 60 °C цикъл на пране за памук "Остатъчна вода след центрофугиране . . . %" (като отношение на сухото пране към теглото на прането след центрофугиране).
- Постигната максимална скорост на центрофугиране постигната за стандартен 60 °C цикъл за памук.
- Време за пране и сушение. Програмното време за напълно завършен цикъл на действие (60 °C цикъл на пране и цикъл на сушение "сух памук").
- Консумацията на енергия и вода, изразена като "Годишна консумация за 4-членно домакинство, използващо винаги сушилнята (200 цикъла)".

Етикетът на миялна машина има следното графично изображение:

Производител, вносител, ако стоката е от внос (наименование, търговска марка).

Идентификационен номер на модела.

Клас на енергийна ефективност на уреда.

Знак за екомаркировка, ако уредът е получил такъв знак

Консумация на енергия в kWh за стандартен цикъл

Клас на измиване

Клас на изсушаване

Вместимост на уреда

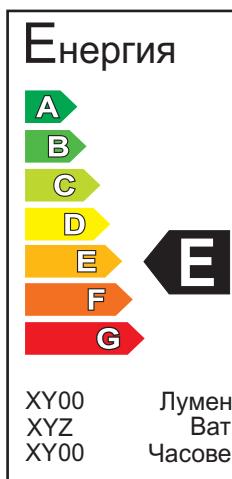
Консумация на вода в литри за напълно завършен цикъл

Ниво на шума по време на стандартен цикъл

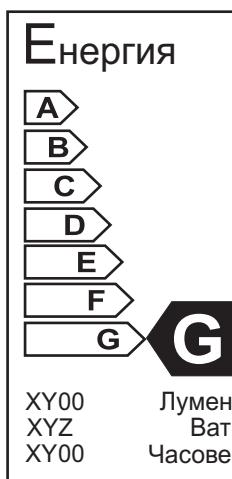
Информационният лист съдържа информацията посочена в етикета, като към нея се добавя и информация за:

- Копие на знак за екомаркировката (ако уредът има такъв).
- 5. Име на производител, код или означение за "стандартния" цикъл, за които се отнася информацията на етикета и във фиша.
- Програмно време за стандартен цикъл.
- Годишната консумация на енергия и вода за 229 цикъла на употреба, изразена като "Годишна консумация (220 цикъла)".

Етикетът на лампи има следното графично изображение:

Клас на енергийна ефективност на уреда.

Светлинен поток на лампата в лумени

Входна мощност на лампата във ватове

Обявена средна продължителност на живот на лампата в часове

Информационният лист съдържа следната информация, специфицирана в етикета на лампата:

- клас на енергийна ефективност на лампата. Буквата и съответната стрелка са разположени на едно и също ниво. Височината на стрелката, съдържаща буквата, е не по-малка от два пъти и не по-голяма от два пъти от височината на стрелките за класа.

Когато лампата не е снабдена с техническо описание, доставеният с нея етикет може да бъде прием за информационен лист.

Етикетът на кондиционер има следното графично изображение:

Производител, вносител, ако стоката е от внос (наименование, търговска марка).

Идентификационен номер на модела.

Клас на енергийна ефективност на уреда.

Знак за екомаркировка, ако уредът е получил такъв знак

Годишна консумация на енергия

Охлаждаща производителност, определена като хладилна мощност в kW, за уред в режим на охлаждане при пълен товар

Хладилен коефициент на уреда в режим на охлаждане при пълен товар

Вид на уреда - само охлаждане или охлаждане/отопление

Режим на охлаждане - въздушно охлаждане, водно охлаждане

Топлинната производителност на уреда като топлинна мощност в kW, в режим на отопление при пълен товар

Класът на енергийна ефективност при режим на отопление

Ниво на шум по време на стандартна функция

Информационният лист съдържа информацията посочена в етикета, като към нея се добавя и информация за:

- Копие на знак за екомаркировката (ако уредът има такъв).
- Доставчиците могат да предоставят допълнителна информация по отношение на други тестови условия, определени в съответствие с изискванията на българските стандарти.

Етикетът на електрическа фурна има следното графично изображение:

Информационният лист съдържа информацията посочена в етикета, като към нея се добавя и информация за:

- Копие на знак за екомаркировката (ако уредът има такъв).
- Време, необходимо за "готвене" при стандартен товар, определено в съответствие с изискванията на българските стандарти, въвеждащи хармонизирани европейски стандарти.
- Декларацията за консумираната енергия, когато не се изпълнява функция нагряване и фурната е в най-ниското си ниво на потребление на енергия ("stand-by" състояние на фурната).
- Площта на най-голямата повърхност за печене, изразена в кв. ст., определена в съответствие с изискванията на българските стандарти, въвеждащи хармонизирани европейски стандарти.

ПРИМЕРИ

Да предположим, че пералня от енергиен клас А има консумация (разход) на електрическа енергия при номинален режим на работа **0,95 kWh**, а пералня от енергиен клас С има съответния разход **1,2 kWh**. Ако допуснем, че пералнята се използва средно 30 часа на месец, то консумацията на електроенергия ще бъде съответно за клас А **28,5 kWh** и за клас С **36 kWh**. Или това прави за клас А 4,96 лева, а за клас С 6,26 лева месечно потребление при цена на дневната електрическа енергия 0,174 с **ДДС**. По тези параметри разликата в годишното потребление за двете перални е **15,60 лв.**

На пръв поглед разликата не изглежда голяма, но когато прибавим и хладилника, готварката печка, бойлера и други електроуреди, сумата става сериозна.

Да предположим, че включвате лампата в хола ви по 1000 часа годишно и електричество е с цена 0,174 лв. с **ДДС** за киловатчас. 11 ватова компактна люминесцентна крушка може да струва 9 лв. повече от стандартната 75 ватова електрическа крушка, която струва 0,60 лв. и осигурява същото количество светлина. Но компактната люминесцентна крушка ще издържи 10 години, докато обикновената ще трябва да се сменя всяка година. Компактната люминесцентна крушка харчи около 1,91 лв. годишно, а стандартната 13,05 лв. За единствено плащане на 9,60 лв. можете да спестявате по 2,14 лв. през първата година и по 11,74 лв. през останалите 9 години (11,14 лв. от спестена електроенергия и 0,60 лв. от цената на крушката).

КОНТРОЛ И САНКЦИИ

Контролът по изпълнение на изискванията за етикетиране на битовите уреди се осъществява от **Комисията за защита на потребителите** (до 10.06.2006 се нарича Комисия по търговия и защита на потребителите) и от звената за защита на потребителите към общинските администрации.

Размерът на санкциите за нарушения е от **500 до 3000 лв.**

При констатирани нередности (напр. липса на етикет или съмнения за достоверността му) може да сигнализирате на горещия телефон на КЗП: **0 700 111 22**
(на цената на 1 градски разговор от цялата страна)